

Jola Tomiczková

Szkoła Podstawowa, ul. Frýdecká 452/37, Bludovice, 736 01 Havířov
Czeska Republika
t.jolly@seznam.cz
ORCID: 0000-0001-7214-3244

Artur Zieliński

Instytut Geografii i Nauk o Środowisku, Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach
ul. Uniwersytecka 7, 25-406 Kielce
Polska
artur.zielinski.kielce@gmail.com
ORCID: 0000-0003-1672-7776

POTENCJAŁ TURYSTYCZNY MIASTA KIELCE

TOURIST POTENTIAL OF THE CITY OF KIELCE

Zarys treści: Turystyka, pomimo zawirowań wywołanych epidemią, nadal jest jedną z ważniejszych gałęzi gospodarki. Miasto Kielce ze względu na swe położenie, walory przyrodnicze i kulturowo-historyczne posiada znaczące atuty turystyczne. W pracy dokonano analizy istniejących atrakcji turystycznych oraz oceny obiektów o największej frekwencji zwiedzających. Łącznie wybrano 15 monitorowanych miejsc. Wyniki badań wskazują, że Kielce są atrakcyjnie turystycznie. W 2019 r. w skali roku biletowane atrakcje turystyczne miasta odwiedziło 311 tys. ludzi.

W czasie epidemii w 2020 r. frekwencja turystyczna obniżyła się o 33% w stosunku do roku 2019. W trzech oddziałach Muzeum Narodowego w Kielcach zaobserwowano spadek frekwencji zwiedzających o 68%, a w czterech obiektach geoturystycznych, w tym zwiedzanych na otwartej przestrzeni, odnotowano łącznie wzrost o 17%. Od 2016 do 2020 roku w tej grupie obiektów odnotowano wzrost udziału zwiedzających do ponad 57% w stosunku do całkowitej liczby osób odwiedzających monitorowane obiekty. Różnorodność kieleckich atrakcji turystycznych, a szczególnie istnienie cennych obiektów przyrodniczych, wyraźnie złagodziło załamanie się turystycznej koniunktury. Stwierdzono, że Kielce nie wykorzystują w pełni swoich turystycznych atutów.

Słowa kluczowe: Kielce, turystyka, potencjał turystyczny, atrakcyjność turystyczna

Key words: Kielce, tourism, tourist potential, tourist attractions

Wstęp

Współcześnie turystyka jest jedną z dynamiczniej rozwijających się gałęzi gospodarki i może generować znaczące dochody [Zieliński i in. 2018]. Miasto Kielce ma turystyczne atuty i predyspozycje, aby jeszcze bardziej wzmocnić swe walory i podnieść swą atrakcyjność [Jastrzębski 2008, Cisło 2013, Paszkowski 2016, Zieliński i Janeczko 2016, Zieliński i Dziarmaga 2017, Bzowski 2019]. Mocną stroną tego ośrodka jest jego lokalizacja i sąsiedztwo Gór Świętokrzyskich, które uznawane są za jedno z najstarszych górotworów w Europie. Nadają one regionowi nazwę, którą jednocześnie podkreślają ogromne dziedzictwo kulturowe oraz tworzą swoisty i niepowtarzalny krajobraz.

Warto podkreślić, że w granicach administracyjnych miasta znajduje się pięć rezerwatów przyrody, które promują wartości geologiczne i górniczą przeszłość miasta. Kielce cechują się interesującym centrum i reprezentacyjną ulicą Henryka Sienkiewicza, która jest jednym z dłuższych deptaków w Polsce.

Cel i metody badań

Celem pracy jest określenie wielkości potencjału turystycznego Kielc, jego reakcji na zawirowania w przestrzeni turystycznej, wywołane epidemią spowodowaną przez COVID-19, zdefiniowanie mocnych i słabych stron miasta oraz dokonanie analizy szans i zagrożeń funkcjonowania turystyki w tym mieście.

Dokonano analizy literatury dotyczącej turystyki w obrębie Kielc. Wiedzę zweryfikowano podczas badań terenowych, wywiadów ze świętokrzyskimi przewodnikami turystycznymi i działaczami Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego.

Następnie przeprowadzono analizę liczby osób zwiedzających największe atrakcje turystyczne w Kielcach w latach 2016–2020. Określono i oceniono frekwencję zwiedzających miasto przed epidemią. Dokonano analizy wpływu epidemii na liczbę odwiedzających.

Dane do studiów otrzymano z Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego oraz bezpośrednio od instytucji, których liczba zwiedzających była monitorowana. Pozyskany materiał obejmował 15 obiektów. Dziewięć z nich stanowią placówki muzealne, trzy to oddziały Muzeum Narodowego. Cztery miejsca mają charakter przyrodniczy. Pozostałe dwa obiekty są instytucjami o charakterze popularno-edukacyjnym (pokazy, eksperymenty i warsztaty). Wyżej wymienione obiekty stanowią jedynie część miejsc, które cieszą się atrakcyjnością turystyczną. Ustalenie frekwencji w grupie atrakcji nieobjętych monitorowaniem jest trudne do oszacowania. Z drugiej strony sumowanie frekwencji ww. obiektów monitorowanych jest obarczone niełatwym do ustalenia błędem. Trudno zakładać, że każda osoba odwiedziła w Kielcach tylko jeden monitorowany obiekt. Założono, że ww. błędy szacunkowe wzajemnie się niwelują, a dane z 15 kontrolowanych obiektów dają wystarczająco obiektywne wyniki i są wiarygodne do oceny turystycznej przestrzeni Kielc.

W badaniach utożsamiono zwiedzających i turystów, bowiem brak odpowiednich danych uniemożliwił rozdzielenie tych grup.

Turystyczne walory miasta

Kielce to 200-tysięczne miasto wojewódzkie, zlokalizowane w makroregionie Wyżyna Kielecka [Solon i in. 2018], w sąsiedztwie Gór Świętokrzyskich. Jego początki sięgają XI w. Przez kilkaset lat Kielce były prywatnym grodem biskupów krakowskich [Paszkowski 2016], rezydujących w istniejącym do dziś pałacu (obecnie oddział Muzeum Narodowego, Dawny Pałac Biskupów Krakowskich), stąd w Kielcach pojawia się m.in. znacząca liczba cennych kulturowo świątyń.

Dynamiczny rozwój miasto odnotowano w okresie międzywojennym i po II wojnie światowej, głównie dzięki funkcjonowaniu przemysłu wydobywczego surowców mineralnych [Bzowski 2019]. Obecnie są ważnym regionalnym ośrodkiem administracyjnym, naukowym, historycznym i kulturowym.

Interesujący jest układ urbanistyczny centrum miasta z ciekawymi, głównie XIX i XX w. kamienicami. Szczególne znaczenie ma ulica H. Sienkiewicza, która jest jednym z najdłuższych deptaków w Polsce. Urozmaicają ją pomniki, pamiątkowe tablice oraz sąsiedztwo Placu Artystów (fot. 1 i 2).

Fot. 1. Ulica Henryka Sienkiewicza w nocnej scenerii
Photo 1. Henryka Sienkiewicza Street in the night scenery
Źródło: [A. Zieliński 2019].
Source: [A. Zieliński 2019].

Fot. 2. Plac Artystów. Z prawej strony rzeźba dzika, która nawiązuje do legendy o powstaniu miasta. Masczka ochronna na głowie dzika przypominała o obowiązku jej noszenia
Photo 2. Artists' Square. On the right, a boar sculpture referring to the legend of the city's foundation. A protective mask on the boar's head reminded people of the obligation to wear it
Źródło: [J. Tomiczková 2020].
Source: [J. Tomiczková 2020].

Kielce cechują się urozmaiconym krajobrazem, który warunkuje deniwelacja przekraczająca w granicach miasta 150 m. Wartość krajobrazu podnosi też istnienie rozległych terenów zielonych, w tym pięciu rezerwatów przyrody. Niewątpliwie podnoszą one geoturystyczną atrakcyjność. Cztery rezerваты są geologiczne. W Rezerwacie „Wietrznia” im. Z. Rubinowskiego zidentyfikowano kilkadziesiąt gatunków skamieniałości fauny dewońskiej. Rezerwat „Kadzielnia” stanowi jedno z najbardziej znanych i spektakularnych stanowisk krasowych (kras powierzchniowy, podziemny i kopalny), nie tylko regionu świętokrzyskiego. W jego otoczeniu funkcjonuje Podziemna Trasa Turystyczna, powstała z połączenia trzech jaskiń.

Wyjątkowe znaczenie w skali świata ma Rezerwat skalny „Ślichowice” im. J. Czarnockiego, odsłaniający fałdowania skał. W rezerwacie „Biesak-Białogon” objęto ochroną profil skalny, w którym skały starsze kambryjskie zalegają na młodszych ordowickich, co świadczy o kaledońskich ruchach górotwórczych. Istnienie tych rezerwatów w tak bliskiej względem siebie odległości oraz funkcjonowanie Centrum Geoedukacji Geonatura Kielce, a także istnienie Państwowego Instytutu Geologicznego – Państwowego Instytutu Badawczego z interesującą wystawą okazów geologicznych, nadaje Kielcom wyjątkowego geoturystycznego znaczenia.

Rezerwat krajobrazowy „Karczówka” silnie nawiązuje do osobliwej budowy geologicznej i eksploatacji rud ołowiu (fot. 3). Cechuje się kulturowo cennym pobornardyńskim zespołem klasztornym. Godne uwagi jest m.in. i to, że w mieście znajdują się trzy wyciągi narciarskie.

Fot. 3. Figura św. Barbary wykonana z bryły galeny (siarczek ołowiu) wydobytej u podnóża Wzgórza Karczówki w 1648 r. Rzeźba znajduje się w kościele na Karczówce

Photo 3. The figure of St. Barbara made of a lump of galena (lead sulphide) mined at the foot of the Karczówka Hill in 1648. The sculpture is located in the church on Karczówka

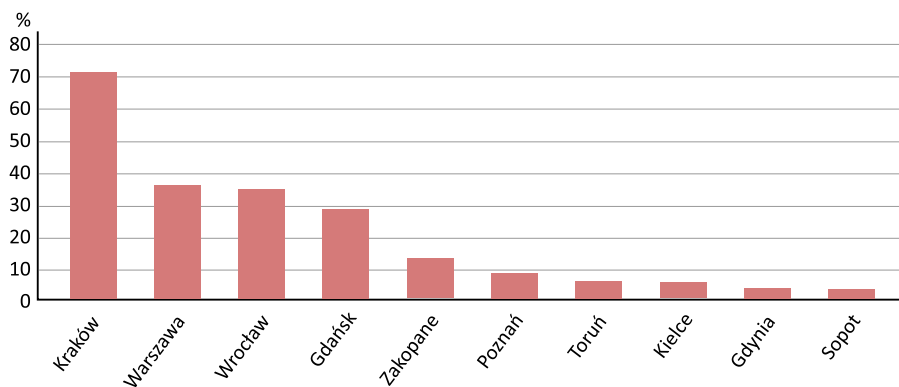
Źródło: [J. Tomiczková 2020].

Source: [J. Tomiczková 2020].

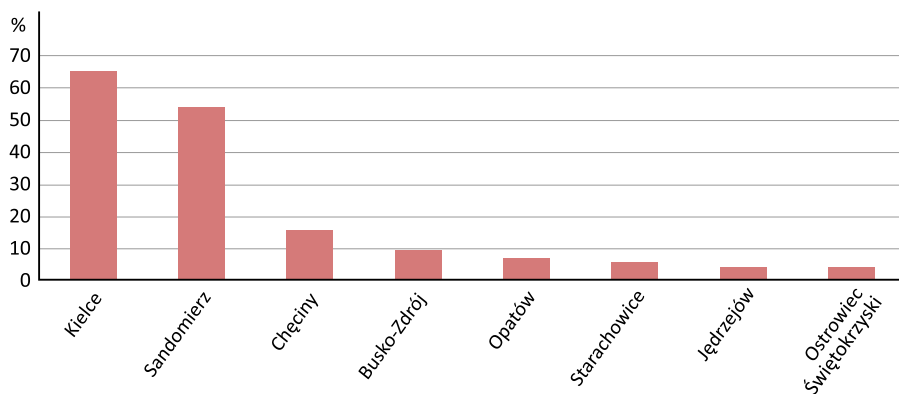
Przez miasto przepływa niewielka rzeka Silnica, z którą wiąże się legenda o powstaniu miasta. Nazwa rzeki fizycznie nie funkcjonuje w miejskiej przestrzeni, brak tablic informacyjnych. Wzdłuż koryta Silnicy wiedzie jeden z atrakcyjnych turystycznie szlaków w mieście. Prowadzi z centrum poprzez park miejski, skwer Szarych Szeregów z galerią rzeźb znanych osobistości (popiersia Gombrowicza, Niemena, Warhola i in.) do kamieniołomu Kadzielnia. Kamieniołom wg Kruczka [2014] ma znaczący potencjał turystyczny. Jest miejscem funkcjonowania Amfiteatru Kadzielnia w wyjątkowej skalnej scenerii oraz przestrzenią, w której zorganizowano wcześniej już wspomnianą podziemną trasę turystyczną. Niewątpliwie miasto kryje jeszcze wiele krasowych tajemnic, których ujawnienie może wzbogacić jego atrakcyjność [Zieliński i in. 2016].

Pod względem atrakcyjności turystycznej polskich miast Kielce plasują się na ósmym miejscu (ryc. 1) i są liderem w regionie świętokrzyskim (ryc. 2). Na wykresach przedstawione wartości udziałów przekraczają 100%, ponieważ badani mogli podać kilka najatrakcyjniejszych miast zarówno w skali Polski, jak i w województwie

świętokrzyskim [Zieliński i Dziarmaga 2017]. Autorzy ci badania przeprowadzali w Kurozwękach, które zlokalizowane są w południowo-wschodniej części województwa świętokrzyskiego, w powiecie staszowskim. Znajduje się tam Zespół Pałacowy, który jest rozpoznawalnym kompleksem turystycznym o ponadregionalnym charakterze. Obiekt ten w skali roku może nawet przyciągać ponad 100 tys. turystów. Ocenę atrakcyjności miast oparto na opinii 2863 osób.

Ryc. 1. Najatrakcyjniejsze turystycznie miasta w Polsce wg Zielińskiego i Dziarmagi
 Fig. 1. The most attractive tourist cities in Poland according to Zieliński and Dziarmaga
 Źródło: [Zieliński, Dziarmaga 2017].
 Source: [Zieliński, Dziarmaga 2017].

Ryc. 2. Najatrakcyjniejsze turystycznie miasta w województwie świętokrzyskim wg Zielińskiego i Dziarmagi [2017].
 Fig. 2. The most attractive cities in terms of tourism in the Świętokrzyskie voivodeship according to Zieliński and Dziarmaga [2017].
 Źródło: [Zieliński, Dziarmaga 2017].
 Source: [Zieliński, Dziarmaga 2017].

Warto nadmienić, że kieleckie biura i agencje turystyczne swą ofertę koncentrują generalnie na podróżach zagranicznych [Zieliński i Wilk 2008].

Wyjątkowe przyrodnicze i kulturowe walory regionu oraz istnienie wokół Kielc ponadregionalnych i różnorodnych atrakcji turystycznych przyciągają rzesze zwiedzających i turystów.

Kielce są dobrze skomunikowane z sąsiednimi wojewódzkimi miastami i stanowią dobrą lokalną bazę wypadową. Uciążliwością dla turystów są odjazdy busów z różnych miejsc w mieście, mimo istnienia nowoczesnego dworca autobusowego (fot. 4).

Fot. 4. Nowoczesny i pod względem formy wyjątkowy dworzec autobusowy w Kielcach

Photo 4. A modern and unique bus station in Kielce in terms of form

Źródło: [A. Zieliński 2020].

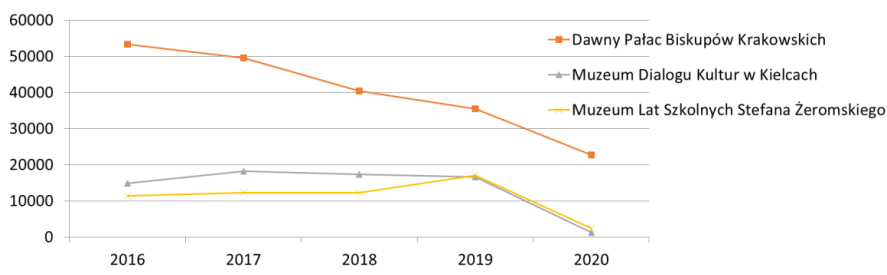
Source: [A. Zieliński 2020].

Niedogodnością dla podróżnych jest brak podziemnego połączenia pomiędzy dworcem autobusowym a dworcem PKP, mimo że zlokalizowane są w bliskim sąsiedztwie. Żaden z dworców nie dysponuje w poczekalniach gniazdkami elektrycznymi, które podróżnym umożliwiałyby doładowanie akumulatorów współczesnych urządzeń elektronicznych.

Ogromnym atutem Kielc jest istnienie w niedalekiej odległości dużej liczby ponadregionalnych atrakcji. Poza Górami Świętokrzyskimi należy wspomnieć o Jaskini Raj wraz z Centrum Neandertalczyka, Zamku Królewskim w Chęcinach, skansenie w Tokarni czy Parku Miniatur w Krajnie-Zagórze itp.

Wyniki badań

Przeprowadzone studia wykazały, że w latach 2016–2020 największą liczbę zwiedzających miał Dawny Pałac Biskupów Krakowskich (Oddział Muzeum Narodowego) – ponad 201 tys. osób. Ten wczesnobarokowy obiekt jest jednym z najwspanialszych i najlepiej zachowanych rezydencji z epoki Wazów. Jego charakter jest unikatowy, a historia ciekawa. W 1816 r. Stanisław Staszic założył tu pierwszą w kraju i siódmą w Europie wyższą uczelnię techniczną – Szkołę Akademiczno-Górnictwa. W rezydencji znajdują się oryginalne wnętrza z zachowanymi polichromiami stropów i ścian [Jastrzębski 2008], bogate zbiory militariów europejskich i unikatowa galeria malarstwa. W otoczeniu pałacu można podziwiać rzadki w Polsce ogród w stylu włoskim. Jest on kopią XVII-wiecznego ogrodu biskupiego [Wojtyś 2011]. Niestety od 2016 roku zmniejsza się liczba osób, które obiekt odwiedzają. Jednakże Dawny Pałac Biskupów Krakowskich nadal pozostaje liderem w porównaniu z dwoma pozostałymi oddziałami Muzeum Narodowego, które zlokalizowane są w Kielcach (ryc. 3).

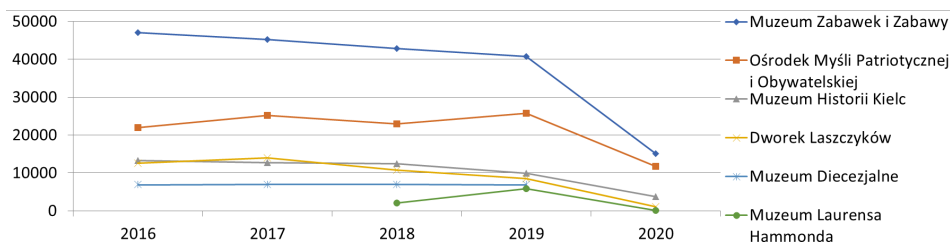
Ryc. 3. Frekwencja zwiedzających w oddziałach Muzeum Narodowego w Kielcach w latach 2016–2020

Fig. 3. Visitor attendance at the branches of the National Museum in Kielce in 2016–2020

Źródło: opracowanie własne.

Source: own study.

Na drugim miejscu pod względem frekwencji zwiedzających w latach 2016–2020 uplasowało się Muzeum Zabawek i Zabawy w Kielcach (prawie 191 tys.). Jest to największe i najstarsze tego typu muzeum w Polsce. Dysponuje interaktywnymi wystawami. Atutem muzeum są zabawki historyczne. Muzeum posiada największy zbiór zabawek ludowych w Polsce, kolekcję modelarską i lalki z całego świata. Obiekt utrzymywał frekwencję zwiedzających na poziomie ponad 40 tys. w skali roku (ryc. 4). Niestety w 2020 r., w związku z pandemią nastąpił głęboki spadek odwiedzających, aż o 63% w stosunku do 2019 r.

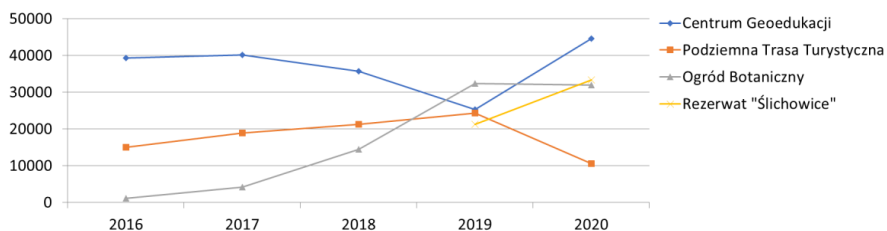
Ryc. 4. Frekwencja zwiedzających w pozostałych obiektach muzealnych w Kielcach w latach 2016–2020

Fig. 4. Visitor attendance at other museums in Kielce in 2016–2020

Źródło: opracowanie własne.

Source: own study.

Na trzecim miejscu uplasowało się Centrum Geoedukacji w Kielcach (185 tys.), które łączy naukę z zabawą dzięki interaktywnym wystawom (ryc. 5). Można poznać tam dzieje Ziemi, wybrać się podczas 5D seansu w podróż do wnętrza Ziemi czy odbyć edukacyjne warsztaty geologiczne.

Ryc. 5. Frekwencja zwiedzających w obiektach geoturystycznych w Kielcach w latach 2016–2020

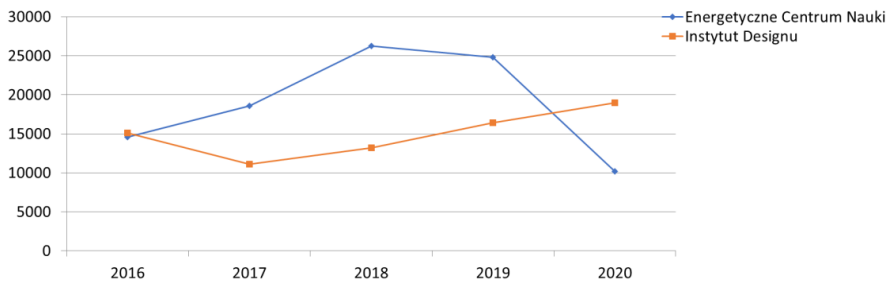
Fig. 5. Visitor attendance at geotourist facilities in Kielce in 2016–2020

Źródło: opracowanie własne.

Source: own study.

Na czwartej pozycji, z wynikiem prawie 108 tys. zwiedzających w latach 2016–2020, uplasował się Ośrodek Myśli Patriotycznej i Obywatelskiej, który ma szczególny charakter, bowiem mieści się w starym więzieniu kieleckim. Instytucja ta poświęcona jest osobom, szczególnie z regionu świętokrzyskiego, które walczyły o wolność i niepodległość Polski. W 2020 roku spadek liczby zwiedzających nie był tak głęboki, jak w innych muzeach (ryc. 4).

Na piątym miejscu, z liczbą zwiedzających wynoszącą niemalże 95 tys., znalazło się Energetyczne Centrum Nauki, którego celem jest popularyzacja nauki poprzez zabawę i eksperymentowanie, a także organizowanie różnorodnych warsztatów w celu poznawania nowych technologii (ryc. 6).

Ryc. 6. Frekwencja zwiedzających w obiektach o charakterze edukacyjnym (eksperymenty i pokazy) w Kielcach w latach 2016–2020

Fig. 6. Visitor attendance at educational facilities (experiments and shows) in Kielce in 2016–2020

Źródło: opracowanie własne.

Source: own study.

Na szóstej pozycji znalazła się Podziemna Trasa Turystyczna na Kadzielni, powstała z połączenia trzech niewielkich krasowych jaskiń. W analizowanym czasie obiekt ten odwiedziło prawie 90 tys. ludzi, mimo załamania koniunktury w 2020 r. (ryc. 5). Niewiele mniej zwiedzających, ok. 84 tys., odwiedziło Ogród Botaniczny w Kielcach, który zajmuje w tym rankingu siódme miejsce. Ósmą pozycję ma Instytut Designu (ok. 75 tys. zwiedzających), który jest ośrodkiem nowoczesnego wzornictwa, kształtującym wrażliwość artystyczną zwiedzających. Czas epidemii nie skutkowało zmniejszeniem się frekwencji, jedynie mógł ograniczyć jej wzrost (ryc. 6).

Ponad 68 tys. ludzi w okresie 2016 do 2020 obejrzało Muzeum Dialogu Kultur w Kielcach (Oddział Muzeum Narodowego), co uplasowało ten obiekt na dziewiątej pozycji. Celem stałej ekspozycji tej placówki jest przybliżanie różnorodności kulturowej i możliwości integracji społecznej (ryc. 3).

Pierwszą dziesiątkę najatrakcyjniejszych obiektów w Kielcach zamyka Muzeum Lat Szkolnych Stefana Żeromskiego (55 tys. zwiedzających), które jest oddziałem Muzeum Narodowego. W tej placówce m.in. można zobaczyć jedyny zachowany rękopis wielkiego pisarza (fragment powieści „Wiernej rzeki”).

Na jedenastym miejscu znajduje się Rezerwat skalny „Ślichowice” im. J. Czarnockiego, gdzie w latach 2019 i 2020 odnotowano prawie 55 tys. zwiedzających. Można przypuszczać, że miejsce to może się cieszyć coraz większym zainteresowaniem (ryc. 5).

Rezerwat „Ślichowice” wyprzedza Muzeum Historii Kielc, Dworek Laszczyków (Oddział Muzeum Wsi Kieleckiej) – ostatni drewniany typowo szlachecki dwór, Muzeum Diecezjalne w Kielcach oraz Muzeum Laurensa Hammonda (ryc. 4), które swą działalność rozpoczęło w 2018 roku w Pałacyku Tomasza Zielińskiego.

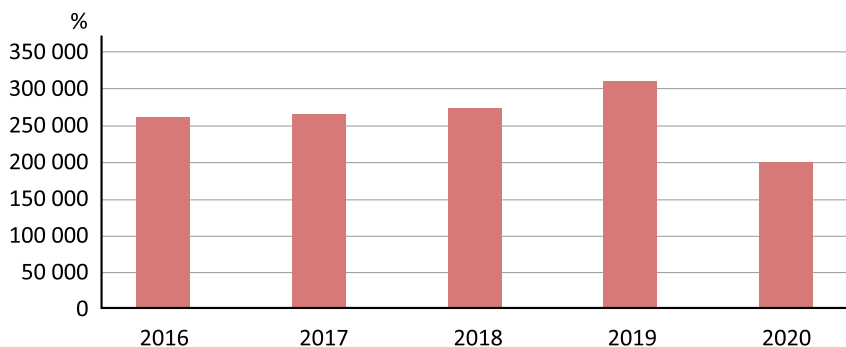
Można w nim m.in. zobaczyć kilkadziesiąt organów Hammonda i zegary.

Przedstawiony powyżej ranking frekwencji monitorowanych obiektów wskazuje, że cieszą się one zróżnicowaną atrakcyjnością. Opisywane obiekty różnicuje wiele czynników mających wpływ na frekwencję, np. godziny otwarcia, limity wielkości grup, czas zwiedzania, wysokość cen biletów itp.

Warto zauważyć, że znaczącą atrakcyjnością cieszą się łącznie trzy oddziały Muzeum Narodowego w Kielcach (ryc. 3). Niestety liczba zwiedzających w 2020 roku obniżyła się aż o 68% w stosunku do 2019 r. W tym czasie zwiększyła się o 17% liczba odwiedzających atrakcje geoturystyczne (ryc. 5). Nie bez znaczenia jest fakt, że Centrum Geoedukacji w Kielcach można zwiedzać bezpłatnie.

Dyskusja i wnioski

Kielce, dzięki swej lokalizacji w sąsiedztwie Gór Świętokrzyskich, otoczeniu wieloma atrakcjami o ponadregionalnym znaczeniu, a także dzięki własnym różnorodnym walorom kulturowym i przyrodniczym, są miastem turystycznym. W latach 2016–2019 odnotowywano stały wzrost liczby zwiedzających kieleckie atrakcje (ryc. 7). Ośrodek ten wyraźnie dominuje w regionie świętokrzyskim i ma zauważalne znaczenie w skali Polski. Niestety w 2020 roku liczba zwiedzających zmniejszyła się o 33% w stosunku do 2019 r. Spadek frekwencji nie był tak głęboki, bowiem obiekty o charakterze geoturystycznym odnotowały w tym czasie wzrost zwiedzających o 17%. Warto zauważyć, że w 2016 r. obiekty geoturystyczne miały ok. 21%, w roku 2019 powyżej 33%, a w 2020 już 57% udziału pod względem frekwencji wśród monitorowanych obiektów w Kielcach. Wzrost ten mógł być spowodowany potrzebą odreagowania społeczeństwa po przymusowej izolacji w trakcie pandemii. Na terenie obiektów geoturystycznych covidowe przepisy miały łagodniejszą formę. W latach 2016–2020 odnotowano także wzrost udziału zwiedzających instytucje o charakterze edukacyjnym w formie pokazu, eksperymentu i warsztatów. Obiekty te w 2016 r. miały 11%, a w 2020 r. miały już prawie 15% udziału zwiedzających.

Ryc. 7. Liczba zwiedzających monitorowane atrakcje turystyczne w Kielcach w latach 2016–2020

Fig. 7. Number of visitors to the monitored tourist attractions in Kielce in 2016–2020

Źródło: opracowanie własne.

Source: own study.

Na turystyczne postrzeganie Kielc korzystnie wpływa funkcjonowanie Targów Kielce, które są wiceliderem polskiego rynku targowego. Rocznie organizują ok. 70 imprez targowych, które może w skali roku odwiedzić prawie 300 tys. ludzi [Raus 2020]. Z tego powodu rozwinęła się w Kielcach turystyka biznesowa, a jej konsekwencją jest rozwój bazy noclegowej i wyraźna poprawa jej standardu. Zdaniem Raus [2020] w 2018 roku w Kielcach funkcjonowało 5 hoteli o kategorii **** i 9 hoteli o kategorii ***. W 2021 roku w Kielcach było już 6 hoteli o kategorii ****.Przeprowadzone studia stwarzają możliwość dokonania oceny turystycznej przestrzeni Kielc przez analizę SWOT (Strengths, Weaknesse, Opportunities, Threats) (tab. 1).

Tabela 1.

Analiza SWOT oceny atrakcyjności miasta Kielce

Table 1.

SWOT analysis of the attractiveness of the city of Kielce

Mocne strony	Słabe strony
<ol style="list-style-type: none"> 1. Lokalizacja w atrakcyjnym turystycznie regionie i bliskie sąsiedztwo Gór Świętokrzyskich. 2. Silne kojarzenie miasta z regionem. 3. Istnienie w otoczeniu miasta licznych atrakcji turystycznych o ponadregionalnym znaczeniu. 4. Pięć rezerwatów przyrody w mieście. 5. Obiekty geoturystyczne. 6. Funkcjonowanie Targów Kielce. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Brak infrastruktury sanitarnej przy głównym parkingu przeznaczonym dla autokarów. 2. Niewykorzystywanie atrakcyjności Amfiteatru Kadzielnia w ruchu turystycznym. 3. Niedostatek parkingów i tablic informacyjnych. 4. Nieumiejętność wykorzystywania i ekspozowania walorów miasta, np. materializacja legend, likwidacja atrap turystycznych (np. pompa wodna na Rynku z wodą niezdatną do picia). 5. Brak dogodnego połączenia pieszego pomiędzy dworcem PKP a dworcem autobusowym.
Szanse	Zagrożenia
<ol style="list-style-type: none"> 1. Wzrost zainteresowania geoturystyką i geologią. 2. Poprawa łączności komunikacyjnej w Kielcach (np. wszystkie odjazdy nie z różnych miejsc, tylko z dworca autobusowego). 3. Stałe podnoszenie estetyki, poziomu atrakcji i udogodnień dla turystów). 4. Wzmocnienie reklamy, promocji i tablic informacyjnych. 5. Stworzenie nowych atrakcji, zwiększanie atrakcyjności istniejących obiektów, szczególnie rezerwatów (np. tworzenie wiszących kładek, tarasów widokowych ze szklaną podłogą itp.). 	<ol style="list-style-type: none"> 1. COVID-19 i jego negatywny wpływ na społeczeństwo. 2. Wysokie i stale wzrastające koszty korzystania z atrakcji i infrastruktury turystycznej. 3. Konieczność kosztownych inwestycji, modernizacji (np. budowa tunelu pomiędzy dworcami). 4. Wzrost trudności komunikacyjnych w mieście.

Źródło: opracowanie własne.

Source: own study.

Z opracowania (tab. 1) wynika, że Kielce posiadają wiele walorów, których ranga może być z sukcesem wzmacniana, co korzystnie może wpłynąć na turystyczną koniunkturę miasta i jego postrzeganie jako przyjaznego dla turystów ośrodka turystycznego.

Bibliografia

- Bzowski K., 2019, *Przewodnik. Góry Świętokrzyskie, Kielce i Sandomierz*, Wyd. Helion, s. 208.
- Cisło Ł., 2013, *Kieleckie rezerwy przyrody oraz ocena ich atrakcyjności regionalnej*, Wyd. Kieleckie Towarzystwo Naukowe, Kielce, s. 1–14.
- Jastrzębski C., 2008, *Na Szlaku Świętokrzyskiej Przygody. Wycieczki szkolne po Kielcach i okolicy w klasach IV–VI*, Kielce, Wyd. Jedność, s. 296.
- Kruczek Z., 2014, *Frekwencja w atrakcjach turystycznych*, Polska Organizacja Turystyczna.
- Paszkowski M., 2016, *Kielce. Niezwykłe miejsca. Przewodnik turystyczny*, Kielce, Wyd. GLOB-TOUR, s. 96.
- Raus J., 2020, *Możliwości rozwoju turystyki w Kielcach*, [w:] „Zeszyty Studenckiego Ruchu Naukowego UJK”, J. Krywult (red.). T. 29, cz. 2, s. 95–108.
- Solon J., Borzyszkowski J., Bidłasik M., Richling A., Badora K., Balon J., Brzezińska-Wójcik T., Chabudziński Ł., Dobrowolski R., Grzegorzczak I., Jodłowski M., Kistowski M., Kot R., Krąż P., Lechnio J., Macias A., Majchrowska A., Malinowska E., Migoń P., Myga-Piątek U., Nita J., Papińska E., Rodzik J., Strzyż M., Terpiłowski Sł., Ziaja W., 2018, *Physico-geographical mesoregions of Poland: Verification and adjustment of boundaries on the basis of contemporary spatial data*, Geographia Polonica, Volume 91, Issue 2, s. 143–170.
- Wojtyś P., 2011, *Z sercem w plecaku, czyli wędrówki po drogach i bezdrożach Ziemi Świętokrzyskiej i Sandomierskiej. Góry Świętokrzyskie wokół pasma głównego Żeromszczyzna*, wyd. I. Kielce, Wyd. Graftur, s. 384.
- Zieliński A., Dziarmaga D., 2017, *Atrakcyjność turystyczna miast w opinii turystów*, Turystyka w badaniach geograficznych. Zeszyty Naukowe Wyższej Szkoły Turystyki i Języków Obcych, Warszawa, Seria Turystyka i Rekreacja, s. 131–140.
- Zieliński A., Łyskowski M., Mazurkiewicz E., 2016, *Ground Penetrating Radar investigation of limestone karst phenomena in the Botanical Garden in Kielce*, Geology, Geophysics & Environment, AGH University of Science and Technology, T. 42(1), Kraków, s. 31–38.
- Zieliński A., Janeczko K., 2016, *Największe atrakcje turystyczne w województwie świętokrzyskim w opinii turystów*, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, Ekonomiczne Problemy Turystyki nr 2(34), Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin, s. 297–307.
- Zieliński A., Tomiczková J., Shcherba V., 2018, *Touristic attractiveness of continents and countries in the opinion of Polish tourists*, Ekonomiczne Problemy Turystyki, nr 3/2018, s. 51–58.
- Zieliński A., Wilk A., 2008, *Rola kieleckich biur podróży w kreowaniu turystyki w regionie świętokrzyskim. Konferencja Naukowa pt.: „Rola pośredników w procesie dystrybucji produktów turystycznych na regionalnym i globalnym rynku turystycznym”*, Szczecin, Wyd. PPH Zapol Dmochowski Sobczyk Spółka Jawna, s. 46–54.

Summary

Despite the turmoil caused by the epidemic, tourism is still one of the most important branches of the economy. The city of Kielce, due to its location, natural and cultural and historical values, has significant tourist advantages. The study analyzes the existing tourist attractions and assesses the objects with the highest visitor attendance. A total of 15 monitored sites were selected. The research results indicate that Kielce is attractive for tourists. In 2019, annually ticketed tourist attractions were visited by more than three hundred ten thousand people. During the epidemic in 2020, tourist attendance decreased by 33% compared to 2019. Visitor attendance decreased by 68% in three branches of the National Museum in Kielce, and in four geotourist facilities, including those visiting in the open air, a total increase was recorded by 17%. From 2016 to 2020, this group of facilities saw an increase in the number of visitors to over 57% in relation to the total number of visitors to the monitored facilities. The diversity of Kielce's tourist attractions, and especially the existence of valuable natural sites, significantly mitigated the collapse of the tourist economy. It was found that Kielce is not making full use of its tourist advantages.